

Nádasdy Pál javai Sárváron 1633-ban

Bevezetés

Jelen tanulmány a Magyar Országos Levéltár (a továbbiakban: MOL), Magyar Kamara Archivuma, Urbaria et Conscriptiones (E 156) 89:9 jelzet alatt található forrását mutatja be, mely Nádasdy Pál felesége, Révay Judit kérésére készült ura halálát követő ötödik napon (1633. október 20.) Sárváron.

Az inventárium, vagyis leltár, tömören és lényegre töreően mutatja be a vagyontárgyakat. Az inventárium felvételét nem szabályozták, általában a szokás és a hagyomány határozta meg. A külső jegyek azonban kis eltérésekkel ugyan, de megegyeznek. A felvétel oka, ideje, a jelenlévo személyek az irat elején kerülnek feljegyzésre, de mindezt lejegyezhetik az irat záradékában is. Jelen forrás esetében megfigyelhetjük, hogy az összeírók azon tárgyakra koncentráltak, melyek fontosak voltak uruk számára, komoly anyagi érték állt mögötte, illetve ajándékozás, vagy hadi vállalkozás során kerülhettek Pál úr birtokába. Az értéktárgyak esetében a fegyverekről és az ékszerekről esik leginkább szó, hisz ezek reprezentálják leginkább az úr gazdagságát. Az összeírók esetén meg kell vizsgálni azt is, hogy szakembernek számítottak-e vagy laikusnak, hisz ettől is függhet az inventárium objektivitása.¹ Az összeírók közül Rátky Györgyről tudjuk, hogy mint Nádasdy Pál helyettese működött,² Kis Bertalan II. Nádasdy Ferenc támogatásával tanult külföldi egyetemen és Báthory Er-

---

¹ DOMOKOS György, *A várinventáriumok és jelentőségük a törökellenes védelmi rendszer történetének kutatásában*, In.: Arrabona 2006. 44/2, 71-72.

² HETYESSY István, *A Nádasdy-uradalom gazdatisztjeinek termelési és elszámolási vitája 1623-24-ben*, In.: Agrártörténeti Szemle 1967./3-4, 458- 459

zsébet lelkésze, Zvonarics István 1622-25 között, mint sárvári iskolamester működött. A továbbiakban Török Bálintról tudjuk, hogy úr volt, valószínű nemes, vagy bíró lehetett, a továbbiakról nem közöl információkat a forrás szövege, az azonban biztos, hogy az Úr hu familiárisai közül kerültek ki. Káldi Ferenc neve megjelenik a Nádasdy család levéltárában egy 1627-ben kelt levél feladójaként Nádasdy Pál uramnak, így biztos közeli ismeretségben lehetett Nádasdy urammal.

Nádasdy Pál

Nádasdy Pál, I. Nádasdy Tamás unokája valószínűleg 1597-ben született Sárváron és 1633. október 15-én hunyt el Csepregen. Élete során két személyiség és ezzel két magatartásmód hatott rá: édesapja, II. Nádasdy Ferenc, akit a róla készült festmény szerint Eros Fekete bégnek is neveztek, valamint unokabátyja, azaz nagyapja testvérének, Kristófnak a fia, II. Nádasdy Tamás személyében. Atyja a 15 éves háború egyik Habsburg-hu vezéregyénisége, akinek 1604-ben Sárváron bekövetkezett halála után az akkor 7 éves Pál lett hivatalosan a család és a hatalmas uradalom feje. A családi ügyeket Pál nevében Tamás intézte egészen az unokabáty 1620-ban bekövetkezett haláláig, mikortól Pál állt ténylegesen a család élére.

II. Nádasdy Tamás a Fekete Bég halálát követően lett Pál legközelebbi férfirokona, akinek kötelessége, hogy egyengesse Pál életét. 1610-ben 13 évesen Pál elérte a nagykorúságot, így átvette azokat a hivatalokat, melyek a család nagykorú férfitagjait megillették, ekkor kerül sor hivatalosan is Vas vármegye örökös főispáni esküjének letételére. Tamás – Ferencsel ellentétben – nyíltan Habsburgellenes politikát folytatott, kiállt Bocskai mellett. Nem befolyásolta azonban Pál Habsburg huségét, melyet bizo-

nyít 1618. július 1-jén II. Ferdinánd koronázásakor aransarkanyús vitézzé³ való avatása.⁴

Pál úr elodeivel ellentétben nem foglalkozott gazdasági ügyekkel, jobban szerette annál a fényuzést és a vadászatot. Gazdasági ügyeit II. Nádasdy Tamás és a számtartó, később felesége, Révay Judit, másrészt Witnyédi János jószágigazgató intézte. 1631. március 24-én megtette Pál úr helyettesévé Rátky Györgyöt, akin keresztül kell intézni a Nádasdy uradalmak ügyeit.⁵

Pál tisztségei: 1605-tol Sopron vármegye örökös foispánja, 1610-tol Vas vármegye örökös foispánja, 1622-tol a Dunántúli részek országos fokapitánya, átszervezése után 1627-tol haláláig a Kanizsával szembeni végvidék fokapitánya, 1623-tól királyi tanácsos, királyi foudvarmester. 1625-ben szerezte meg a családnak a grófi címet, és ez évben nevezték ki királyi kamarásnak, illetve fokamarásnak is.⁶

A Nádasdy hagyományokhoz huen befejezte édesapja sárvári építkezéseit, az o idején alakult ki a vár ötszögletu védmurendszere, melyet a vár udvarán található emléktábla is bizonyít: „E vár bástyáit, amelyek régen fából voltak, kobol kezdte építeni nemes Nádasdi Ferenc 1588 májusában és befejezte fia és javainak törvényes örököse, Nádasdi Pál 1615. október 30-án.”⁷ Nemcsak Sárváron, hanem Sopronkeresztúron és Csepregen is végzett építési munkálatokat.

Az építkezéseken túl kulturális téren is folytatta osei elkezdett munkásságát: támogatta tehetségés fiatalok külföldi tanulmánya-

---

³ A magyar királyok koronázásakor adott cím és kitüntetés.

⁴ A Bocskai-felkelés új értékelését végezte el PÁLFFY Géza, *Gyoztes szabadságharc vagy egy sokféle sikert hozó felkelés? A magyar királlysági rendek és Bocskai István mozgalma (1604-1608)*, Bp., 2009. (Századok Füzetek 3.)

⁵ HETYÉSSY, i.m.

⁶ BESSENYEI József, *A Nádasdyak*, General Press, Bp., 2005., 63-69.

⁷ TÓTH Melinda, *A sárvári vár építéstörténete*, In.: Savaria 1966-1970/4, 243-244.

it, köztük Letenyei István csepregi prédikátor iskoláztatását, nyomdát létesített Sopronkeresztúron és Csepregen. 1631-ben Csepregen adta ki Farkas Imre nyomdájában evangélikus imád-
ságoskönyvét *Áhítatos és buzgó imádságoc* címmel.⁸

Feleségeivel kapcsolatban bizonytalanság van a kutatásban. 1617. július 19-én kötött házasságot Cziráky Borbálával Sárváron⁹, akirol azonban a néhány évvel ezelott megjelent Nadasdy-monográfia nem tesz említést, hanem Forgách Juditot írja első feleségként. Ami biztos, hogy Révay Judittal, második vagy harmadik feleségével 1620-ban fogadtak örök huséget. E házasságból két felnőttkort megért gyermek született: III. Nadasdy Ferenc, a későbbi országbíró és Anna Mária apáca.¹⁰

A forrás áttekintése

Első pillantásra szembe tűnik a forrásban annak rövid terjedelme, hisz „csak” 4 kézzel írt paginát¹¹ tesz ki, és az értéktárgyak felsorolására vállalkozik. Szoros ellentétben áll mindez az 1597-ben készült sopronkeresztúri inventáriummal,¹² mely 70 kézzel írt oldal, és épületről épületre haladva mutatja be a berendezési tárgyakat, valamint a vár harcászati felszereltségébe is betekintést nyújt, megjelenik benne a janicsár puska, melyre ebből az idoszakból kevés említéssel találkozunk várleírásokban.¹³

A leírás a mindennapi használati tárgyakon kívül ruhákat, fegyvereket is felsorol, valamint feltűnik a várban található szobrok és kárpitok nagy száma. Kárpitból két darabot sorol fel,

---

⁸ RMNY 1494

⁹ <http://nadasdy.barokkudvar.hu/?q=node/6>

¹⁰ NAGY Iván, *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, 8. kötet, Bp., 1861., 23.

¹¹ Oldal, lap

¹² MOL E 156 101:3

¹³ A forrás a Szerzo közlésében az Arrabona: Múzeumi Közlemények következő számában jelenik meg.

azonban ezek gyönggyel, illetve kövekkel vannak díszítve. Szonyegek esetében megkülönbözteti a falra való szonyegeket, ebből négy darabot ír, a többi szonyeg esetében az elhelyezésükre nem tér ki, hisz ezek a leírás szerint ládában voltak, azonban lehettek asztalon, padon, vagy akár a földön is. Ezekből 42 darab került felvételre.

A leltár a korabeli ruházkodásba is betekintést nyújt, megjelenik a XVI-XVII. században használt nemesi férfi viselet a dolmány és a mente is, amelyeket forrásunk tanúsága szerint szövettel (*kamuka*), selyemmel (*atlasz*) vagy prémmelel (*mál*) béleltek. Mindkettőt zsinórozás díszítette a korban. A papucs értelmezésekor nem a mai értelemben vett papucsra kell asszociálnunk, hanem olyan papucscipo féleségre, melybe még borkapcát is húztak. Ezt a papucsot viselték otthoni lábbeliként a férfiak díszruhához. A deli mamusz esetében oszmán eredetű papucsot valószínűsíthetünk, ami akár egy portya alkalmával hadizsákmányként kerülhetett a család birtokába. Megfigyelhetjük azt is, hogy ebben az időszakban a magyar fourak törekedtek arra, hogy udvarukban legyen török varróasszony, ki elkészítette ezeket a török mintavilágú ruházati cikkeket.¹⁴ A felvett ruhák között természetesen nem jelennek meg a Révay Judit által viselt darabok. A leltárban szereplő ékszerek is mind Nádasdy uram tulajdonában voltak, hisz a XVI-XVII. században ugyanúgy hordták a köves gyurukat a férfiak is, mint a hölgyek.

A lakberendezésbe is egy kis betekintést enged a forrás összeírója, említést tesz „egy darab superlat¹⁵ ágyra való” textilről, ami alapján feltehető, hogy rendelkeztek baldachinos ágygal, ami ebben az időszakban kezdett elterjedni a főúri házaknál. Az 1597-ben kelt sopronkeresztúri inventáriumban még nem talál-

---

¹⁴ *Magyar Muvelodéstörténet*, szerk.: Kósa László, Osiris, Bp., 2006., 180-184.

¹⁵ függöny

kozunk ezzel az ágyfajtával, csak nyoszolyával, illetve fal mellé állított padokkal, mely szintén fekhelyként szolgált.

Fegyverek tekintetében megfigyelhetjük, hogy vágó-, és tuzfegyvereket is egyaránt leltárba vesz, valamint ezeknek alkatrészeit is, ha valamely tartozéka hiányozna: „Egy pallos vas hüvely nélkül”. Arról is említést tesz, ha egy értékesebb fegyver esetleg sérült. A forrásban szereplo fegyverek: a kard – vágó és döfo fegyver, kétélú szálfegyver; a pallos – két kézre való, széles pengéju, egyenes magyar kard; szablya – egyélu, ívelt kardtípus, a magyar huszárok vágófegyvere. A szintén szereplo balta mai fogalmainkkal ellentétben az ókortól kezdve harci fegyverként funkcionált, alakját tekintve hasonlít a mai baltákhoz, azonban feje vékonyabb és széleinél hegyesebb volt. Hegyestor: hosszú tor, melynek pengéje lehetett három vagy négy élű is, a huszárság fegyvere a XVIII. századig. Handzsár: ívelt pengéju, rövid fegyver, a töröktől vettük át. Pisztoly: egykezes tuzfegyver. A hadászathoz szorosán hozzátartozott a korban a lovászat is, hisz a ló elengedhetetlen harcostárs volt, nemcsak a husároknak, hanem a futároknak és egyéb lovas szolgálatot teljesítő egységek számára. Ennek okán találkozhatunk a lovasság felszerelésével is a leltárban.¹⁶

Az evoeszközökről is érdemes röviden pár szót ejteni. Jelen forrás kanárról és „vella”-ról tesz említést. A XVI. századi otthonokban az étkezoasztalnál csak a kanál és a kés volt a megszokott használati eszköz. Mindenki a saját késével étkezett, valamint a kitett kanállal. A villát csak a konyhában ismerték, mint húsvillát, azonban a XVII. század elején már egyre inkább kezd

---

¹⁶ A husárok eredetével és fegyverzetével kapcsolatban gondolatébresztő tanulmány B. SZABÓ János, *A huszárság megjelenése Magyarországon* In.: Veszprémy László (szerk.), *Rex invictissimus. Hadsereg és hadszervezet a Mátyás kori Magyarországon*, Bp., 2008. 121-160.

elterjedni az asztalnál a villa, ennek tudható be 17 villa leltárba vétele.¹⁷

Szintén érdekes megfigyelni, hogy „csak” két Bibliát vesz számba és egy dekrétumot, ez a szám természetesen nem azt jelenti, hogy Nádasdy Pál ennyi könyvvel rendelkezett, hanem az összeírásban az értékesebb példányokat veszik számba, hisz ezeket nem forgatták nap mint nap.

A forrás¹⁸

Anno 1633 die 20 Octobris

Az sárvári tárházban levo ezüst, arany minek ruházatnak és minden egyéb félében levo marhának inventálása, az szegény úr halála után jelen levén Asszonyom és Nagysága akarattýából. Török János Úr, Horvatt Balint, Kaldi Ferencz, Ratki Gyorgy Kis Berthalan, Zvonaricz István és Pottyondi Ferenc Uram.

Egy öreg fehér ládában vagon kézre való fekete bársony tarkalva fa kroc. Itten vörös bársony nyereg kapa. Itten vörös bársony egynéhány darab lektikara¹⁹ való. Itten szonyegek: vörös nagy fehér három öreg szonyegek.

Azon ládán felöl vagon vörös devatt szonyeg, négy fehér egy kisebb szonyeg falra való. Egy kis vörös szonyeg. Azon szonyeg fölött darab 22. Azon fölött falra való viselt szonyeg fehér 1, vörös 2.

Más fehér ládában új apró szonyegek, öregek tíz, két selyem paplan. 3 jakul egy csizma aranyos sarkantyústól. Új csizma négy pár, papucs 5 pár. Asztalra való bor vörös skarlát szügyelo és ezüstös cafrang.

---

¹⁷ Kósa, i.m., 194.

¹⁸ A forrásban szereplo személyneveket a régi helyesírás szerint, míg a forrás szövegét a mai helyesírás szerint, de a korabeli nyelvezetet megtartva írom.

¹⁹ hordszék, gyaloghintó; régebben hordágy is

Más kisebb fehér ládában 21 fékszár csontos. Azon ládában bogláros szék 17, nyeregszorító szíj, 20 új tarisznya 70.

Egy nagy fehér ládának a fiában ezüst kalán 20, vella 17. Egy csont ezüst aranyozott lóding tartó. Egy kicsiny ezüst sarkantyús, egy kardszój, szablya, ezüst kotükör. Egy pallos vas hüvely nélkül. Itten egy hüvely, ezüstös vas nélkül. Itten egy ezüst szablya monoklatja s keresztje nem húzza illendo.

Egy, ezüst kard szíj nélkül, egy ezüstös hüvely, öreg zöld csat vas nélkül. Egy szablya középso ezüstös hüvely medalion. Egy ezüstös pallos kéz, nem aranyas. Egy mero ezüstös hegyestor, hüvelye neki eltörött.

Egy szablyavas medalion hüvelyben. Egy pallos hegyestor vörös bársony hüvelyét eltörték az boglások. Egy kicsin szekerce ezüstös, más három balta ezüstös csatos a nyelvük. Egy viselo paraszt szablya, ezüstös szablyatartó rajta és patkóveréstol, ki ezüstös más aranyas viselo szablya. Zömök és selyem rabszój rajta. Itten három csontnyelu aranyas handzsár. Más aranyas handzsár, ez markolatja ezüstös. Itten egy handzsár türkestul²⁰ rakva, arany az hüvelye. Egy ezüst csésze tokostul és egy szablyaszíj ezüstös. Egy paraszt csat szügyello és farmatingh²¹. Egy ezüstös lóding²² tartó szíjastól. Két darab ezüst szablyára való. Egy viselo fésutok ezüst fésu benne. Egy öreg ezüst nyakba való széles aranyas. Két szügyelo egyforma aranyas. Egy aranyas farmatingh. Négy keskeny aranyas nyakba való. Itten más azoknál szélesebb aranyas nyakba való. Itten más aranyas nyakba való víz orrú. Egy aranyas nyakba való zöld zománccal. Egy

---

²⁰ türkizzel

²¹ A nyereg hátsó részéhez csatlakozik, bújtatóján húzzák át a ló farkát, elsősorban a sallangok akasztására szolgált. (Magyar Néprajzi Lexikon farmating címszava)

²² töltény

aranyas szügyelo, egyik darabja nincsen. Egy ezüst maicz éneklo golyóbisokkal. Egy egész lóra való szerszám, kék atlaszon. Egy kicsin keskeny nyakba veto. Egy ezüst kötőfék, köves. Egy maicz szügyelo köves öreg boglárrel. Két öreg köves homlokelo. Egy pártá ezüst fekete bársonyon. Egy kotartó fias skatulya, most is vannak valami kövek benne. Egy kis aranyas skatulya, egy arany gyuru, 2 ezüst gyuru, kövek és ki mi aprólik benne. Egy szügyelo darab aranyas. Egy skofia²³ köves aranyas. Egy fehér skatulya, kiben metszett kövek, egy darab pögány aranyas egyéb apróbbik egy boglárrel. Egy zöld skatulya apró kövek és gyöngyök benne. Egy hosszabb fehér skatulya, kiben egy erszénybol oszpora²⁴, és egy pézsmán vörös öreg hüvely. Itten két ezüstös vella, egyiknek kristály a nyele és egy ezüstös horog. Egy ezüst aranyozott sólyom gomb, egy ezüst gyertyartató hamvedrestol. Egy gyöngyös kárpit, az öreg arany kárpit köves, gyöngyös tokban, azon tokban más egy kis köves aranykeresztes, az is fekete kis tokban vagon. Egy kakas aranyas pohár. Egy tengeri csigára csinált sótartó, minden hozzátartozóval. Egy öreg kupa fedeles közepében egy kicsin helyen aranyozatlan. Egy meron aranyozott virágos kupa, két meron aranyozott hegyestor. Egy vörös bársony hüvelyu aranyas pallos. Más csapás aranyas pallos. Egy öreg aranyas szablya nagy öreg boglárrel, és pallos szíjjal meron üstes. Egy öreg keresztu aranyas szablya. Egy mero ezüst hüvelyu aranyas szablya. Egy vörös bársony köves szablya. Egy maicz hüvelyu köves szablya, szíja is Maicz. Két zöld bársony portai módon csinált szablya. Egy ezüst balta, egy bot mind miben ezüstös. Egy deli mamusz²⁵ aranyozott. Egy bokor kócsagtoll gyémántok a boglárriba. Egy üto

---

²³ arany-és ezüst fonál díszítés

²⁴ (török) aprópénz, az akcse szinonimája

²⁵ lábbeli

óra tokban. Egy vörös skarlát cafrang²⁶, ezüstös holdformán. Itten tuzött vörös cafrang, benne két skarlát nyeregkápa. Itten viselo pallos és hegyestor 4. Egy hólyagos fék szügyelovel és kötőfékkal aranyozott. Itten aranyas lóra való szerszám portai formán. Más lóra való tinyoros hólyagos szerszám kötőfékkal. Egy öreg rojtos szerszám ezüstös karman zablával, két viselo szorító szíj, két viselo czotar. Egy kicsi, egy gránát köpenyeg aranyas gombokkal. Egy ezüst tintás láda. Itten szederjes gránát viselt mente, mállal²⁷ bélelt. Egy kis tafota zubbony. Egy rókamáll gerezna²⁸, két darab fekete bársony, egy vörös karmazsin. Egy darab bagaria, két pár kapca, egy darab superlat²⁹ ágyra való. Egy darab gubás bársony, egy zöld skarlát dolmány zöld kamukával bélelt. Egy zöld bársony süveg nyusztal bélelt. Egy kis skarlát mente galléros gyöngyös gombok rajta, aranyas kamukával bélelt. Egy öreg vállba vágott bársony mente, zöld atlással bélelt. Egy hamuszínu kamuka³⁰ dolmány. Egy mentére való ezüst fonállal szott gombok. Két Biblia magyar és deák. Egy decretum.

Más egy ládában új szur pokróc 28, vörös czontr 9, azon ládában zöld skarlát mente nyesttel bélelt. Egy új rókanyak gerezna. Itten szederjes gránát mállal bélelt mente vállba vágott gomb nélkül. Markavaló mente vörös skarlát atlással bélelt. Egy zöld bársony viselt dolmány, vörös kamukával bélelt. Itten szederjes rata/rasa dolmány.

Egy zöld öreg leveles láda.

Egy más öreg vasas leveles láda.

---

²⁶ nyeregtakaró

²⁷ prémmel

²⁸ szorme

²⁹ függöny

³⁰ damaszt

Egy ezüst [...] ³¹nyereg ezüst kengyellel.

Egy vörös bársonyon való kuraczell.

Az Úr maga fegyverdereka és sisakja karvasastól és kesztyustól. Itten 8 sisak aranyas buctosok.

Egy kerek pajzs.

Egy bokor gyintol tokban öreg.

Az rúdon két szoknya bársony vörös, másik fekete.

Az porkoláb kezébe adták az szegény Úr pisztolyát öt párt és egy pár karabint.

Itten három acélos puska, és egy kis Ujj mögé való pisztoly.

Egy darab vörös skarlát szigyelles cafrang volt.

Egy páncél új.

Itten méro páncél, aranyas.

Egy ezüstös karman nyereg.

---

³¹ A papír hajlása miatt a szöveg olvashatatlan.

Felhasznált irodalom

Könyvek

- BESSENYEI József, *A Nádasdyak*, General Press, Bp., 2005.
- *Magyar Muvelodéstörténet*, szerk.: KÓSA László, Osiris, Bp., 2006.
- NAGY Iván, *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal*, 8. kötet, Bp., 1861.
- Régi Magyar Nyomtatványok 1601-1635, Akadémiai, Bp., 1983.

Tanulmányok

- B. SZABÓ János, *A huszárság megjelenése Magyarországon*
In.: Veszprémy László (szerk.), *Rex invictissimus. Hadsereg és hadszervezet a Mátyás kori Magyarországon*, Bp., 2008.
  - DOMOKOS György, *A várinventáriumok és jelentőségük a törökellenes védelmi rendszer történetének kutatásában*, In.: Arrabona 2006. 44/2, 67-93.
  - HETYÉSSY István, *A Nádasdy-uralom gazdatisztjeinek termelési és elszámolási vitája 1623-24-ben*, In.: Agrártörténeti Szemle 1967/3-4, 458-480.
  - PÁLFFY Géza, *Gyoztes szabadságharc vagy egy sokféle sikert hozó felkelés? A magyar királysági rendek és Bocskai István mozgalma (1604-1608)*, Bp., 2009. (Századok Füzetek 3.)
- B. Szabó János, *A huszárság megjelenése Magyarországon*
In: Veszprémy László (szerk.): *Rex invictissimus. Hadsereg és hadszervezet a Mátyás kori Magyarországon*, Bp., 2008. 121-160.
  - TÓTH Melinda, *A sárvári vár építéstörténete*, In.: Savaria 1966-1970/4, 193-286.

Internetes forrás

- <http://nadasdy.barokkudvar.hu/?q=node/6>

Levéltári forrás

Magyar Országos Levéltár E 156 89:9
Magyar Országos Levéltár E 156 101:3

HONISMERETI HÍRADÓ

Alapítva
1970

SÁRVÁR, 2009. XXVII. ÉVFOLYAM
1-2. SZ.